

تبیین شاخص‌های مشارکت اجتماعی در راستای ارتقای سلامت اجتماعی و سلامت روان شهروندان شهر شیروان با تأکید بر مشارکت زیست محیطی

فاطمه رئوف، دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه ریزی شهری، واحد شیروان، دانشگاه آزاد اسلامی، شیروان، ایران.
دکتر محمد معتمدی، استادیار جغرافیا و برنامه ریزی شهری، واحد شیروان، دانشگاه آزاد اسلامی، شیروان، ایران.
دکتر علی اکبر پوراحمد، استادیار جغرافیا و برنامه ریزی شهری، واحد شیروان، دانشگاه آزاد اسلامی، شیروان، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۹/۰۶ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۱/۲۷

چکیده

مشکلات و مسائل زیست محیطی موجود در شهرهای کشور ضرورت و اهمیت بهبود شاخص‌های زیست محیطی قبل از هر نوع برنامه‌ریزی را بسیار ضروری ساخته است. با توجه به اهمیت مشارکت مردمی در ارتقاء شاخص‌های سلامت اجتماعی به ویژه بعد زیست محیطی در مناطق شهری، تحقیق حاضر تلاش دارد راهبردهای مشارکت ساکنین را برای ارتقاء شاخص‌های زیست محیطی شهری در شیروان شناسایی و به تبیین آن‌ها بپردازد. پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی محسوب می‌شود که روش انجام آن ترکیبی از روش‌های توصیفی و تحلیلی بوده و جامعه آماری در این پژوهش ساکنان شهر شیروان هستند که بر اساس آخرین نتایج سرشماری مرکز آمار ۸۲۶۸۹ نفر بودند و نمونه آماری پژوهش حاضر با توجه به تعداد جامعه آماری و با استفاده از فرمول کوکران و با درصد اطمینان ۹۵ درصد ۳۸۴ نفر انتخاب و در نهایت از طریق نمونه‌گیری احتمالی تصادفی در بین شهروندان شیروانی توزیع و تکمیل شدند. یافته‌های تحقیق نشان داد، میانگین مشارکت زیست محیطی ۴/۱۵ بوده و در بین ابعاد شاخص سلامت اجتماعی به ترتیب بعدانسیجام اجتماعی با مقدار میانگین ۴/۷۵، پذیرش اجتماعی با مقدار ۴/۶۹، شکوفایی اجتماعی با مقدار ۴/۵۵ و مشارکت اجتماعی با مقدار ۴/۱۰ بالاترین میانگین‌ها را داشته‌اند و بعد انطباق اجتماعی با مقدار ۳/۸۷ کمترین میانگین را به دست آورده است. همچنین در بررسی اثرگذاری متغیر مستقل (مشارکت زیست محیطی شهروندان) بر متغیر وابسته (سلامت اجتماعی) که از آزمون آماری معادلات ساختاری PLS استفاده شد نتایج آزمون نشان از معنادار بودن اثرگذاری با مقدار ۳۱/۴۸ و درجه بالایی را نشان داده است.

واژگان کلیدی: مشارکت شهروندان، مشارکت زیست محیطی، سلامت اجتماعی، شهر شیروان.

مقدمه

شهرنشینی در واقع عبارت است از هنر زیستن انسانها در کنار یکدیگر و شهرها محل تبلور این هنر هستند. با گسترش شهرها و پیچیدگی زندگی شهری، برنامه‌ریزی برای شهر بیش از پیش ضرورت یافته است و در نظام برنامه‌ریزی امروز، مشارکت یکی از ارکان پر اهمیت به شمار می‌آید به طوری که در سالهای اخیر موضوع مشارکت مردم در اداره امور شهرها توجه مدیران شهری را برای افزایش کارایی، انسجام و رضایت شهروندان برانگیخته است (ملکی و سروستان، ۱۳۹۵: ۲۶). در این میان با توسعه شهرها و افزایش تغییرات ناشی از فعالیت انسانی در محیط‌زیست و اکوسیستم طبیعی (یدالله نیا و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۳۲) که از ارزشمندترین منابع حیاتی موجود هستند به شدت در معرض تخریب و نابودی قرار گرفته است (ارمغان، ۱۳۹۷: ۱۳۲). در واقع محیط‌زیست دنیایی طبیعی است که در آن موجودات زنده باهم در ارتباط بوده و در یک بده‌بستان و تعامل مداوم با یکدیگر قرار دارند. زندگی و محیط‌زیست به یکدیگر وابسته هستند، بنابراین محیط‌زیست عامل مهمی برای بشر به شمار می‌رود (Murat & akilli, 2016: 60). امروزه جهان با مسائل زیست محیطی جدی روبرو بوده و یکی از از مهمترین چالش‌هایی که بشر در قرن حاضر با آن مواجه بوده همین مسئله می‌باشد (veisi et al, 2018: 3). اکنون این مسائل محیط‌زیستی به قدری دامنه پیدا کرده‌اند که قلمرو آنها به مسائل فنی ختم نمی‌شود و عمیقاً دارای مفهوم اجتماعی‌اند (دسترس و خواجه نوری، ۱۳۹۸: ۳۷). بنابراین، یکی از مسائل روز جهان مسئله حفظ محیط‌زیست است. فاجعه زیست محیطی نه تنها آرامش و امنیت را از زندگی انسان می‌رباید بلکه موجودیت بشر را تهدید می‌کند (نظری و جلیلی صدرآباد، ۱۳۹۹: ۱۲۱). آگاهی از مسئله محیط‌زیست و نگرش و دانش محیط‌زیست پیش‌شرطی برای نگرانی‌های محیط‌زیست و رفتار زیست‌محیطی است؛ زیرا اهمیت رفتارهای شهروندان با ارتقای دانش و آگاهی نسبت به محیط و حساسیت و نگرانی درباره آن و تلاش در جهت حفظ، ترمیم و توسعه طبیعت و محیط شهری خود غیرقابل اغماض است. بنابراین، می‌توان گفت در صورت ارائه هرگونه تمهیداتی در زمینه مسائل و مشکلات محیط‌زیستی و تأمین اهداف پایداری آن، نخست نیازمند مشارکت و همکاری شهروندان و سازمان‌ها می‌باشید (جلالیان و همکاران، ۱۳۹۹: ۹۹۴). رفتارهای زیست محیطی انسان، به عنوان یکی از مهم‌ترین و تأثیرگذارترین عوامل بر محیط‌زیست، مورد توجه بسیاری از جامعه‌شناسان زیست محیطی قرار گرفته است. در هر جامعه‌ای افراد برخورد به نسبت مشخصی در مورد محیط‌زیست از خود نشان می‌دهند که ممکن است این برخورد کاملاً مسئولانه یا کاملاً غیرمسئولانه یا رفتاری بینابین این دو باشد (صالحی و پازوکی، ۱۳۹۳: ۷۷).

روند رو به رشد جمعیت و شهرنشینی و بروز مشکلات متعدد اقتصادی، اجتماعی و بخصوص زیست محیطی در شهر شیروان در استان خراسان شمالی که دومین شهر بزرگ این استان محسوب می‌شود از یک سو و ناکارآمد بودن روش‌های مدیریت و کنترل توسعه شهری، جهت رفع مشکلات و تنگناهای مذکور از سوی دیگر، شرایط نابسامان زیست محیطی را در این شهر به وجود آورده است که برخی از نمودهای آن را می‌توان در مشکلاتی همچون نبود سیستم مدرن جمع‌آوری و تفکیک زباله، مشکل تأمین آب آشامیدنی سالم، شبکه‌های جمع‌آوری و

تصفیه فاضلاب ها ، عدم رعایت همجواری و سازگاری کاربری های شهری، آلودگی های ناشی از وسایل نقلیه، کمبود آموزش های مردمی جهت استفاده ازدوچرخه به جای اتومبیل شخصی برای کاهش آلودگی هوا، عدم آگاهی کافی شهروندان در حفاظت و آبیاری درختان جلوی منازل و غیره... نمونه هایی از رایج ترین مشکلات زیست محیطی شهروندان به شمار می آیند که هر یک به تنهایی می توانند سلامت شهر نشینان را به مخاطره اندازند. اهتمام در مشارکت دادن شهروندان در برنامه ریزی توسعه ی شهری می تواند تاثیر اساسی در بهبود ابعاد سلامت اجتماعی مردم و در نتیجه دستیابی به توسعه پایدار شهری در شهر شیروان داشته باشد.

لذا پژوهش حاضر به دنبال بررسی نقش و میزان تأثیرگذاری مشارکت زیست محیطی شهروندان در راستای افزایش سلامت اجتماعی شهروندان شهر شیروان است و در پایان راهکارهایی را جهت بهبود مشارکت مردم در امور شهری ارائه نماید.

پیشینه پژوهش

در این بخش به مهمترین پژوهش هایی که در رابطه با نقش مشارکت زیست محیطی در افزایش سلامت اجتماعی شهروندان انجام شده اند اشاره شده است:

مسعودی و همکاران (۱۴۰۱)، مقاله ای را با عنوان «بررسی رابطه بین رفتار محیط زیستی و مسئولیت پذیری اجتماعی شهروندان شهر سیرجان» انجام داده اند و به این نتیجه رسیدند که بین رفتار محیط زیستی و مسئولیت-پذیری اجتماعی شهروندان رابطه مستقیم با میزان $0/675$ و با شدت مستبنا قوی رابطه وجود دارد. همچنین نتایج حاصل از PLS بیانگر این است که در میان ضرایب بدست آمده تأثیر حفاظت محیط زیست و مسئولیت پذیری اجتماعی با کسب امتیاز $0/773$ و مشارکت همکاری با کسب ضریب $0/502$ بیشترین امتیاز را دارا بوده است.

صالحی و همکاران (۱۳۹۹)، در پژوهشی با عنوان «بررسی تاثیر سرمایه اجتماعی بر رفتارهای محیط زیستی (مطالعه موردی: گردشگران دریاچه شورابیل اردبیل» پرداخته اند و به این نتیجه رسیدند که برای بهبود رفتار مردم نسبت به محیط زیست و همچنین توسعه رفتارهای محیط زیستی مسئولانه، باید سرمایه اجتماعی و به ویژه اعتماد در گردشگران و به طور کلی در جامعه، تقویت شود.

مهدوی و همکاران (۱۳۹۸)، در پژوهشی به تحلیلی نگرش و رفتار زیست محیط گرایانه جوامع عشایری پس از اجرای طرح مدیریت مشارکتی جنگل و مرتع در استان چهارمحال و بختیاری پرداخته اند. و به این نتیجه رسیده اند که در بین عوامل بررسی شده مسئولیت پذیری اجتماعی در برابر محیط زیست با مقدار $13/60$ به عنوان مهمترین عوامل شناخته شده است.

علیدادیانی و سلیمان پور عمران (۱۳۹۸)، در مطالعه ای به «رابطه بین رفتار محیط زیستی با میزان تفکر سیستمی و مسئولیت پذیری اجتماعی (مورد مطالعه: کارکنان محیط زیست خراسان شمالی)» پرداخته اند. نتایج این بررسی نشان داده است که بین تفکر سیستمی و مسئولیت پذیری اجتماعی و نیز بین رفتار محیط زیستی و مسئولیت پذیری اجتماعی در سطح معنی داری 99 درصد رابطه معناداری وجود دارد.

کریمی و همکاران (۱۳۹۷)، در پژوهشی به بررسی رابطه سرمایه اجتماعی، تعهد سازمانی و رفتار فرانقشی

در محیط زیست پرداخته‌اند. نتایج بررسیها نشان داده است که رابطه (۹۶ درصد) قوی و مثبت بین سرمایه اجتماعی با تعهد سازمانی وجود دارد و رابطه ۰/۶۸۲ درصد بین سرمایه اجتماعی با رفتارهای فرانقشی وجود دارد و یکی از عواملی مؤثر در سرمایه‌های اجتماعی مشارکت اجتماعی است و مهمترین عامل در تعهد سازمانی آموزش و آگاهی بوده است و افرادی که مشارکت اجتماعی زیادی داشته‌اند آگاهی بیشتری از محیط زیست داشته‌اند که دارای رفتارهای زیست‌محیطی مثبتی بوده و به دنبال بهبود محیط زیست هستند.

داوسون^۱ (۲۰۱۹)، در مقاله‌ای با عنوان «الگوهای مشارکت اجتماعی و ارتباط آنها با سلامت و رفاه برای سالمندان»، و با استفاده از دو روش از پنل خانوارهای سوئسی یک تجزیه و تحلیل طبقه پنهان برای به دست آوردن پروفایل مشارکت اجتماعی پراکنده بزرگسالان ۶۰ ساله و بالاتر انجام داده است و از روش‌های آمار توصیفی و رگرسیون برای مطالعه ترکیب‌های گروهی و تخمین ارتباط با سلامت خود ارزیابی، عاطفه منفی و مثبت و رضایت از زندگی استفاده کرده است که به این نتیجه رسیده است نقش خود‌گزینی در مشارکت اجتماعی به این معناست که طراحی مداخلاتی که مشارکت اجتماعی را جمعیت‌مسن تر هدف قرار می‌دهد، باید متناسب با نیازها و ترجیحات ناهمگن آنها باشد.

بالاند^۲ و همکاران (۲۰۱۹)، در پژوهشی به بررسی رابطه بین ملاحظات محیطی مردم و رفتار طرفداران محیط‌زیستی در لیتوانی پرداخته‌اند. به این نتیجه رسیده است که ملاحظات عمومی محیط‌زیستی مردم با بازیافت و فعالیتهای زیست‌محیطی ارتباط مثبت دارد، اما با رانندگی کم مصرف و استفاده از حمل‌ونقل پایدار در لیتوانی ارتباطی ندارد. در نتیجه ملاحظات کلی زیست‌محیطی مربوط به رفتارهای طرفدار محیط‌زیست فراتر از اروپای غربی و ایالات متحده است.

آدوسی^۳ (۲۰۱۸)، در مقاله‌ای با عنوان «مشارکت اجتماعی، سواد سلامت و سلامت و رفاه یک مطالعه مقطعی در غنا»، به بررسی پاسخ ۷۷۹ نفر از ساکنان نواحی روستایی و شهری در غنا به این موضوع پرداخته است. وی از مدل‌سازی معادلات ساختاری برای ارزیابی نقش واسطه‌ای سواد سلامت در ارتباط بین مشارکت اجتماعی (مشارکت مذهبی، فعالیت‌های داوطلبانه و عضویت گروهی) و وضعیت سلامت و رفاه ذهنی استفاده کرد. تمامی شاخص‌های مشارکت اجتماعی به طور معناداری سواد سلامت را پیش‌بینی کردند. همچنین مشهود بود که مشارکت اجتماعی به طور قابل ملاحظه‌ای بر سلامت و رفاه تاثیر می‌گذارد. یافته‌ها نشان می‌دهد که به طور کلی افزایش مشارکت اجتماعی ممکن است برای ارتقای سلامت موثر، امیدوار کننده باشد.

چو و کانگ^۴ (۲۰۱۶)، مقاله‌ای را با عنوان "قرار دادن رفتار به مثابه زمینه: بررسی خطوط تأثیرات سرمایه اجتماعی در رفتار محیط‌زیستی" انجام داده‌اند. در این مقاله، به ماهیت اجتماعی عمومی رفتارهای محیط‌زیستی پرداخته شده است. به این نتیجه رسیدند که ساختار سطح جامعه، پیش‌بینی قابل توجهی از تغییرات مکانی سرمایه

1 - Dawson

2 - Balunde & et al

3 - Adusei

4 - Cho & Kang

اجتماعی در هر دو رفتار محیط زیستی خصوصی و عمومی است، در حالی که در سطح فردی، ساختار روابط جامعه دارای قدرت پیش‌بینی برای رفتار محیط زیستی خصوصی می‌باشد.

تحقیقات مختلفی، چه در خارج از کشور و چه در داخل کشور در حوزه‌ی مشارکت زیست محیطی و سرمایه اجتماعی، انجام شده است که هر کدام از جنبه‌های مختلف، به این موضوع پرداخته‌اند. به طوریکه در بررسی پیشینه مطالعات مشاهده شد در رابطه با موضوع مشارکت زیست محیطی شهروندان در امور شهرها تاکنون پژوهشهای زیادی انجام شده است اما در رابطه با بررسی میزان تأثیرگذاری مشارکت زیست محیطی بر سلامت اجتماعی شهروندان مطالعاتی انجام نگرفته است.

مبانی نظری پژوهش

افزایش مشکلات و بحران‌های زیست‌محیطی در جهان از یکسو، درک پیامدهای بلندمدت موضوعات زیست‌محیطی در زندگی انسان‌ها از سوی دیگر باعث شده است طی نیم قرن گذشته اهمیت بحث درباره محیط زیست و مسائل زیست‌محیطی افزایش یابد. در این میان مشارکت اجتماعی شهروندان می‌تواند تا حدودی مسائل و مشکلات محیط زیستی شهرها کاسته شود (مسعودی و همکاران، ۱۴۰۱: ۱۷۱). بخش عمده معضلات زیست‌محیطی در شهرها، به نوع آموزشی بر می‌گردد که درک و باور انسان را نسبت به محیط خود شکل می‌دهد لذا امروزه همگان بر سر این مسئله توافق دارند که آموزش موثرترین ابزار و شیوه رویارویی با چالش‌های آینده بویژه محیط زیست است و دستیابی به اهداف این نوع آموزش سبب استفاده صحیح از منابع و ضامن حفظ توسعه پایدار می‌گردد. در دو دهه گذشته موضوع آموزش زیست محیطی بزرگترین حوزه‌ای بوده است که تلاش داشته تا به عنوان یکی از عناصر اصلی فرایند آموزشی پذیرفته شود (میر دامادی و همکاران، ۱۳۸۷: ۲۱). پس از آن که مردم به اطلاعات زیست‌محیطی دسترسی پیدا کردند، باید بتوانند در اتخاذ تصمیمات زیست‌محیطی مشارکت داشته باشند. مشارکت عمومی در اتخاذ تصمیمات زیست‌محیطی حق کسانی است که می‌توانند با اظهار نظر در مورد تعیین موقعیت آینده‌ی محیط‌زیست خود مؤثر واقع شوند (ملکی و سروستان، ۱۳۹۵: ۳۰).

سلامت اجتماعی از اساسی‌ترین معیارهای رفاه اجتماعی هر جامعه‌ای است و در ارتقای کیفیت زندگی هر جامعه‌ای مؤثر است و به نوعی به‌زیستن و خوب نگرستن به زندگی و حیات جمعی را برای فرد فراهم می‌کند (قربانی و همکاران، ۱۳۹۹: ۸۳). طبق تعریف کیز، سلامت اجتماعی به معنای برداشت و گزارش فرد از کیفیت ارتباطش با دیگران است (امیدی و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۷۲). بنابراین، بر اساس دیدگاه کیز ابعاد سلامت اجتماعی از مقوله‌های زیر تشکیل شده است: شکوفایی اجتماعی، انطباق اجتماعی، پذیرش اجتماعی، انسجام اجتماعی و مشارکت اجتماعی.

یکی از عواملی که نقش مهمی در تسهیل جلب مشارکت نهادهای محلی تأثیر می‌گذارد، عوامل اجتماعی و ابعاد مرتبط با آن است. فوکویاما اعتماد را «نمونه‌ی هنجار غیر رسمی و ترویج دهنده‌ی همکاری بین دو یا چند نفر»

می‌داند. اعتماد اجتماعی، بر میزان مقبولیت، کارایی، رضایت، تسهیل قدرت عمل، جمع‌گرایی و اشتراک مساعی، انتظار عمل صادقانه و تشکیل روابط ثانوی در فضای اجتماعی دلالت دارد. عامل مهم دیگر انسجام اجتماعی است، انسجام اجتماعی به معنای آن است که گروه وحدت خود را حفظ کند و با عناصر وحدت بخش خود تطابق و هم‌نوازی داشته باشد (یاسوری و همکاران، ۱۳۹۵: ۹۲). همچنین همبستگی اجتماعی یعنی دنیا را به صورت منطقی، هوشمند، قابل درک و قابل پیش‌بینی دیدن است (عبدالله تبار، ۱۳۸۷: ۱۷۶). شکوفایی اجتماعی نیز معادل مفهوم خودتعیین‌گری و رشد شخصی در سلامت روانی است. فردی که از رشد شخصی برخوردار است باور دارد که خود سازنده سرنوشت خویش است خود را در حال تحول مستمر و دارای نیروهای بالقوه می‌داند که تلاش می‌کند تا این نیروها را شکوفا کند (زاهدی اصل، ۱۳۹۳: ۱۹۰).

مشارکت اجتماعی زیست‌محیطی که در دوران کودکی به وجود می‌آید نقش مهمی در تشکیل سرمایه اجتماعی داشته سبب کاهش پیامدهای جانبی منفی محیط زیستی در آینده می‌شود (Tohidinia, 2004: 160).

از لحاظ نظری رابطه بین هویت مکانی و رفتار زیست‌محیطی بر این اصل استوار است که مشارکت داده شدن شهروندان و نظرخواهی از آنها درباره امور زیست‌محیطی شهری اغلب باعث تقویت حس هویت مکانی می‌شود که می‌تواند منجر به رفتارهای مثبت زیست‌محیطی شود (Hinds, & Sparks, 2008: 113). امروزه مشارکت مردمی به عنوان یکی از ارکان مهم در مدیریت محیط‌زیست و برنامه‌های توسعه پایدار در کشورهای مختلف مورد توجه قرار گرفته است (ملکی و سروستان، ۱۳۹۵: ۳۱). در واقع مشارکت کامل تنها در جایی محقق می‌شود که مردم بتوانند نقش فعال در فرایند تهیه طرح بر عهده بگیرند. همچنین مشارکت کلید اصلی اجرای طرح‌های توسعه شهری است. به طوری که یکی از علل اساسی به بن بست رسیدن هر طرحی، ریشه در بی‌توجهی به مشارکت و سهم قابل توجه مردم و نهادهای محلی در اجرا دارد (رفعیان، ۱۳۸۹: ۴). به لحاظ موضوعی مشارکت را می‌توان به گونه‌هایی چون، اقتصادی (مالی)، سیاسی، ذهنی و فکری، فرهنگی - اجتماعی و زیست‌محیطی تقسیم کرد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر به لحاظ هدف از نوع کاربردی و از حیث روش، ترکیبی از روش‌های توصیفی و تحلیلی است که اطلاعات آن به شیوه‌های میدانی (از طریق پرسشنامه محقق ساخته) و مطالعه اسنادی جمع‌آوری شدند. جامعه آماری این پژوهش نیز شامل ساکنان شهر شیروان بودند که بر اساس آخرین نتایج سرشماری مرکز آمار ۸۲۶۸۹ نفر بودند. نمونه آماری پژوهش حاضر با توجه به تعداد جامعه آماری و با استفاده از فرمول کوکران و با درصد اطمینان ۹۵ درصد ۳۸۴ نفر به عنوان نمونه انتخاب و از طریق نمونه‌گیری احتمالی تصادفی در بین شهروندان شیروانی توزیع و تکمیل شدند (جدول ۱).

روایی پرسشنامه از طریق روایی محتوایی با مشورت و نظرخواهی از اساتید راهنما و مشاور انجام گرفت و برای

سنجش میزان پایایی سوالات پرسشنامه نیز از آزمون آلفای کرونباخ استفاده شده است که ضریب آلفا در تمامی متغیرها بالاتر از ۰/۷ بدست آمد و نشان دهنده پایایی بالای سوالات بوده است. همچنین شاخص های "مشارکت زیست محیطی شهروندان" به عنوان متغیرهای مستقل و "سلامت اجتماعی شهروندان" به عنوان متغیر وابسته بودند.

جدول (۱): میزان پایایی در هر یک از ابعاد تحقیق

شاخص	بعد	میزان پایایی	پایایی کلی پرسشنامه
سلامت اجتماعی	مشارکت زیست محیطی	۰/۷۷۰	۰/۸۰۲
	شکوفایی اجتماعی	۰/۷۳۵	
	پذیرش اجتماعی	۰/۷۲۷	
	انطباق اجتماعی	۰/۷۲۸	
	مشارکت اجتماعی	۰/۷۲۹	
	انسجام اجتماعی	۰/۷۴۴	

ماخذ: یافته های تحقیق، ۱۴۰۱

یافته های پژوهش

نتایج بدست آمده از تحلیل پرسشنامه های مشخص شد، بیش تر پاسخگویان در گروه سنی ۳۰ الی ۴۰ سال و پس از آن به گروه سنی ۴۰ تا ۵۰ سال اختصاص یافت. همچنین از نظر جنسیت و تاهل نیز حدود ۶۰ درصد نمونه ها مرد و ۴۰ درصد را زنان و حدود ۵۶ درصد متاهل و ۴۴ درصد را مجردین تشکیل می دهد. به لحاظ سطح تحصیلات نیز حدود ۳۶ درصد از افراد دارای مدرک لیسانس بوده و کمترین به افراد دارای مدرک ابتدایی با ۵ درصد اختصاص یافته است که نشان دهنده بالا بودن میزان تحصیلات افراد مورد مطالعه است. از نظر سال های سکونت نیز بیش از ۸۰ درصد افراد بالای ۲۰ سال در شهرستان ساکن بوده اند و تاکنون در زمینه های مختلف فعالیت های شهری مشارکت و همکاری داشته اند.

مشارکت زیست محیطی

مشارکت، هم برای افراد و هم برای سازمانها مفید می باشد، زمانی که فعالیت کنندگان آزادانه در مورد علایق و خواسته هایشان بحث می نمایند، می توانند تضاد بین منافع فردی و خصوصی خود با دیگران را حل و در جهت خواست عموم گام بردارند به دلیل گستردگی فعالیت هایی که توسط مدیریت شهرها انجام می گیرد، زمینه های مختلفی از مشارکت را می توان در شهرها شناسایی کرد که می توان به فعالیت های مربوط به محیط زیست (ایجاد فضای سبز و زیباسازی شهر) اشاره کرد.

با توجه به جدول (۲) مشخص شد که سطح معناداری آزمون در تمام گویه ها کمتر از سطح معناداری ۰/۰۵ می باشد و نشان از وجود تفاوت معنادار با میانه نظری ۳ است. بر این اساس می توان گفت که میانگین های به دست آمده بالاتر از حد متوسط بوده که نشان از مشارکت بالای شهروندان در شاخص زیست محیطی دارد.

جدول (۲): تحلیل آزمون تی تک نمونه مستقل در شاخص مشارکت زیست محیطی شهروندان

فاصله از سطح اطمینان ۹۵ درصد	سطح معناداری	درجه آزادی	میانگین	آماره T	متغیر	بعد
۱/۴۰۲	۱/۲۳۸	۰/۰۰۰	۳۸۳	۴/۳۲۰	۳۱/۶۷۱	مشارکت در کاشت درخت و ایجاد فضای سبز
۱/۴۱۸	۱/۲۳۸	۰/۰۰۰	۳۸۳	۴/۳۲۸	۲۹/۰۸۶	مشارکت در تفکیک و دسته بندی زباله ها
۱/۲۸۴	۱/۰۶۵	۰/۰۰۰	۳۸۳	۴/۱۷۴	۲۱/۱۰۸	مشارکت در استفاده از سیستم حمل و نقل عمومی جهت کاهش آلودگی هوا
۱/۲۶۱	۱/۰۳۶	۰/۰۰۰	۳۸۳	۴/۱۴۸	۲۰/۰۰۸	مشارکت در استفاده از دوچرخه به جای اتومبیل شخصی جهت کاهش آلودگی هوا
۱/۴۱۹	۱/۲۱۷	۰/۰۰۰	۳۸۳	۴/۳۱۸	۲۵/۶۸۰	مشارکت در حفاظت و آبیاری درختان جلوی منازل
۱/۴۱۵	۱/۲۲۵	۰/۰۰۰	۳۸۳	۴/۷۲۰	۳۲/۴۵۰	مشارکت در زمینه قرارداد زباله ها در زمان تعیین شده از طرف شهرداری
۱/۴۱۰	۱/۲۰۰	۰/۰۰۰	۳۸۳	۴/۶۲۸	۳۱/۹۳۲	مشارکت در سامان دهی صنوف مزاحم و آلودگی ها
۱/۲۹۴	۱/۰۴۲	۰/۰۰۰	۳۸۳	۴/۳۰	۳۰/۱۶۰	مشارکت در زمینه انتقال نخاله های ساختمانی در بیرون از شهر

ماخذ: یافته های تحقیق، ۱۴۰۱

همانطور که نتایج جدول (۳) نشان می دهد، در شاخص مشارکت زیست محیطی میانگین ۴/۱۵ به دست آمده و بالاتر از ۳ است که بیانگر بالا بودن میزان مشارکت زیست محیطی در بین ساکنین شهر شیروان می باشد. از طرفی در ابعاد شاخص سلامت اجتماعی نیز مشخص شد که مشارکت بر سلامت اجتماعی شهروندان تاثیر گذاشته است، چرا که میانگین های این شاخص نیز بالاتر از سطح متوسط به دست آمده است (بیش ترین میانگین به بعد انسجام اجتماعی و پس از آن به بعد شکوفایی اجتماعی تعلق یافته است). در رابطه با کمترین مقدار میانگین ها، در شاخص مشارکت کمترین میانگین را مشارکت اقتصادی و در سلامت اجتماعی کمترین میانگین را انطباق اجتماعی بدست آورده است.

جدول (۳): تحلیل آمون تی تک نمونه مستقل در شاخص های تحقیق

شاخص	بعد	آماره T	میانگین	درجه آزادی	سطح معناداری	
					سطح پایین	سطح بالا
سلامت اجتماعی	شکوفایی اجتماعی	۱۱/۳۴۶	۴/۵۵	۳۸۳	۰/۰۰۰	۰/۵۴۰
	پذیرش اجتماعی	۱۲/۰۶۳	۴/۶۹	۳۸۳	۰/۰۰۰	۰/۳۵۰
	انطباق اجتماعی	۶/۳۸۶	۳/۸۷	۳۸۳	۰/۰۰۰	۰/۳۲۳
	مشارکت اجتماعی	۶/۶۱۰	۴/۱۰	۳۸۳	۰/۰۰۰	۰/۳۳۱
	انسجام اجتماعی	۱۳/۷۳۹	۴/۷۵	۳۸۳	۰/۰۰۰	۰/۶۴۲
مشارکت زیست محیطی		۲۴/۴۳۵	۴/۱۵	۳۸۳	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰

ماخذ: یافته های تحقیق، ۱۴۰۱

اثرگذاری مشارکت زیست محیطی بر سلامت اجتماعی

به طور کلی تعاملات چهره به چهره با همسایگان ممکن است، به عنوان یک منبع ارزشمند، از طریق ارائه راهنمایی به یکدیگر، مشکلات زیست محیطی نقش داشته باشد. بنابراین، افراد با روابط همسایگی انسان گرایانه در معرض طیف وسیعی از دیدگاه های محیطی قرار می گیرند که ممکن است عادت های گذشته، شیوه زندگی و یا کلیشه های آنها را به چالش بکشد.

در ادامه پژوهش برای تعیین سهم نسبی ابعاد متغیر مستقل (مشارکت زیست محیطی) در متغیر وابسته (ابعاد سلامت اجتماعی) از روش رگرسیون خطی استفاده شده است. در این روش متغیری که بیشترین تأثیر را بر متغیر وابسته دارد، ابتدا وارد مدل می شود و متغیرهای دیگر دوباره برای ورود به مدل مورد بررسی قرار می گیرند. پس از بررسی فرضیات رگرسیون و اعتبار آنها، رگرسیون با تمام داده ها انجام شد و نتایج به صورت زیر به دست آمد. اطلاعات به دست آمده جدول (۴) نشان می دهد که متغیر پیش بین قوی بوده و آزمون F برابر با ۴۲/۲۵ با سطح معنی داری ۰/۰۰۰ اثر گذاری متغیرها با ۹۵ درصد اطمینان و خطای کم تر از ۰/۰۰۵ معنادار می باشد. به این معنا که متغیر مستقل می تواند ۴۲ درصد وقوع متغیر وابسته را به طور صحیح پیش بینی کند. بر اساس جدول زیر مشخص می گردد که میزان اثرگذاری در بین ابعاد پژوهش متفاوت بوده که این ناشی از تاثیرگذاری بیش تر برخی از شاخص مشارکت زیست محیطی بر سلامت اجتماعی شهروندان بوده است.

جدول (۴): مقدار آنوا

شرح	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	F	سطح معنی داری
میانگین گروهی	۲۲۴/۸۴	۶	۳۷/۴۷۳	۴۲/۲۵	۰/۰۰۰
درون گروهی	۳۳۳/۴۷	۳۷۶	۰/۸۸۷		
کل	۵۵۸/۳۱	۳۸۲			

ماخذ: یافته های تحقیق، ۱۴۰۱

همچنین به منظور بررسی تأثیرگذاری متغیر مستقل بر وابسته از آزمون رگرسیون خطی استفاده گردید. نتایج حاصله نشان می دهد که سطح معناداری با خطای ۹۵ درصد اطمینان، کم تر از ۰/۰۵ می باشد نشان از تأثیر معنادار

متغیر مستقل بر وابسته می‌باشد. همچنین بر اساس ضریب رگرسیونی یا مقدار بتای استاندارد مشخص گردید که میزان پیش‌بینی متغیر مستقل بر وابسته، (با ضریب رگرسیونی ۰/۶۸۳)، بوده است. به این ترتیب می‌توان گفت که متغیر مستقل (مشارکت زیست محیطی) به خوبی توانسته است بر متغیر وابسته تأثیر گذارد و وقوع آن را پیش‌بینی کند (جدول ۵).

جدول (۵): تحلیل اثرگذاری مشارکت بر سلامت اجتماعی به تفکیک شاخص‌های مستقل

ابعاد	ضریب رگرسیونی (R)	T	F	سطح معنی داری
زیست محیطی	۰/۶۸۳	۱۱/۱۸۸	۰/۵۲۱	۰/۰۰۰

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۱

روش حداقل مربعات جزئی (PLS)

روش تحلیلی حداقل مربعات جزئی یا مدل PLS یکی از مهم‌ترین روش‌های تحلیل رگرسیون محسوب می‌شود. در این روش، راه حل حداقل مربعات بر روی تعدادی مؤلفه متعامد که ترکیبی خطی از متغیرهای مستقل می‌باشند و به صورت دائمی و با هدف بیشینه کردن کوواریانس تبدیل رگرسیون خطی متغیرهای وابسته و متغیرهای مستقل ایجاد شده‌اند، اعمال می‌شود.

با تجزیه واریانس یا ماتریس کوواریانس و ایجاد مدل‌های رگرسیونی مناسب، رابطه بین عامل‌ها و متغیرها مستقل ساخته یا کشف می‌شود. در حقیقت می‌توان معادلات ساختاری PLS را به هدف پیش‌بینی ساختارهای نهفته یا پنهان به کار بست.

روش حداقل مربعات جزئی یا Partial Least Squares یکی از روش‌های آماری است که جایگزین مناسبی برای حل معادلات ساختاری می‌باشد. روش حداقل مربعات جزئی به حجم نمونه حساسیت کمتری دارد و نیازی به نرمال بودن داده‌ها ندارد.

مدل حداقل مجذورات جزئی به دو دو مدل بیرونی و مدل درونی قابل تفکیک است.

مدل بیرونی: مدل بیرونی یا Outer Model به منظور بررسی ارتباط بین گویه‌ها (ابعاد پژوهش) با عوامل (متغیرهای مخفی و نهان) را نشان می‌دهد و معادلات تحلیل عاملی تاییدی یا مدل اندازه‌گیری در نرم افزار ایموس و لیزرل می‌باشد.

مدل درونی: مدل درونی یا Inner Model مشابه تحلیل مسیر و بخش ساختاری یک مدل معادلات ساختاری است. پس از آزمون مدل بیرونی لازم است تا مدل درونی که نشانگر ارتباط بین متغیرهای پنهان است، ارائه شود. در پژوهش حاضر با توجه به وجود متغیرها در دو بعد مستقل (مشارکت زیست محیطی) و وابسته (سلامت اجتماعی) از روش حداقل مربعات جزئی برای شناسایی میزان اثرگذاری دو متغیر فوق استفاده گردیده است.

برازش مدل

در این مرحله با استفاده از مدل ساختاری روابط بین سازه‌ها به لحاظ علمی مورد بررسی قرار می‌گیرد. در واقع

با در نظر گرفتن نتایج بررسی روابط بین سازه ها با استفاده از ضریب مربوطه می توان به بررسی معنی دار اثرات بین سازه های تحقیق پرداخت. به منظور بررسی معنی داری ضرایب مسیر از روش باز نمونه گیری در حالت ۳۸۴ نمونه که در روش حداقل مربعات جزئی توصیه شده استفاده شد. نتایج در جدول زیر نشان می دهد که مدل از اعتبار بالایی برخوردار است.

جدول زیر شاخص های روایی همگرا، آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی (CR) میانگین پاسخ ها و شاخص نیکویی برازش مدل را نشان می دهد. آلفای کرونباخ میزان بارگیری همزمان متغیرهای مکنون یا سازه را در زمان افزایش یک متغیر آشکار اندازه گیری می کند و پایایی ترکیبی، نسبت مجموع بارهای عاملی متغیرهای مکنون به مجموع بارهای عاملی بعلاوه واریانس خطا می باشد. مقادیر آلفای کرونباخ در ابعاد پژوهش معنادار است، به طوریکه بالاتر از ۰/۷۰ به دست آمده که این نشان دهنده پایایی بالای پرسشنامه است.

روایی همگرا (معیار AVE) نیز در این تحقیق استفاده شده است. روایی همگرا به این معناست که نشانگرهای هر سازه، تفکیک مناسبی را به لحاظ اندازه گیری نسبت به سازه های دیگر مدل فراهم آورند. به عبارت ساده تر، هر نشانگر فقط سازه خود را اندازه گیری کند و ترکیب آنها به گونه ای باشد که تمام سازه ها به خوبی از یکدیگر تفکیک شوند. با کمک شاخص میانگین واریانس استخراج شده (AVE) مشخص شد که تمام سازه های مورد مطالعه دارای میانگین واریانس استخراج شده بالاتر از ۰/۵ هستند (جدول ۶).

جدول (۶): شاخص روایی همگرا، پایایی و آمار توصیفی مولفه های پژوهش

متغیرهای پنهان	معیار AVE (روایی همگرا)	آلفای کرونباخ	ضرایب تعیین	پایایی ترکیبی	معنی داری T	میانگین شاخص ها
زیست محیطی	۰/۵۳	۰/۷۷	۰/۸۴۴	۰/۷۹۶	۲۴,۴۳۵	۴,۱۵

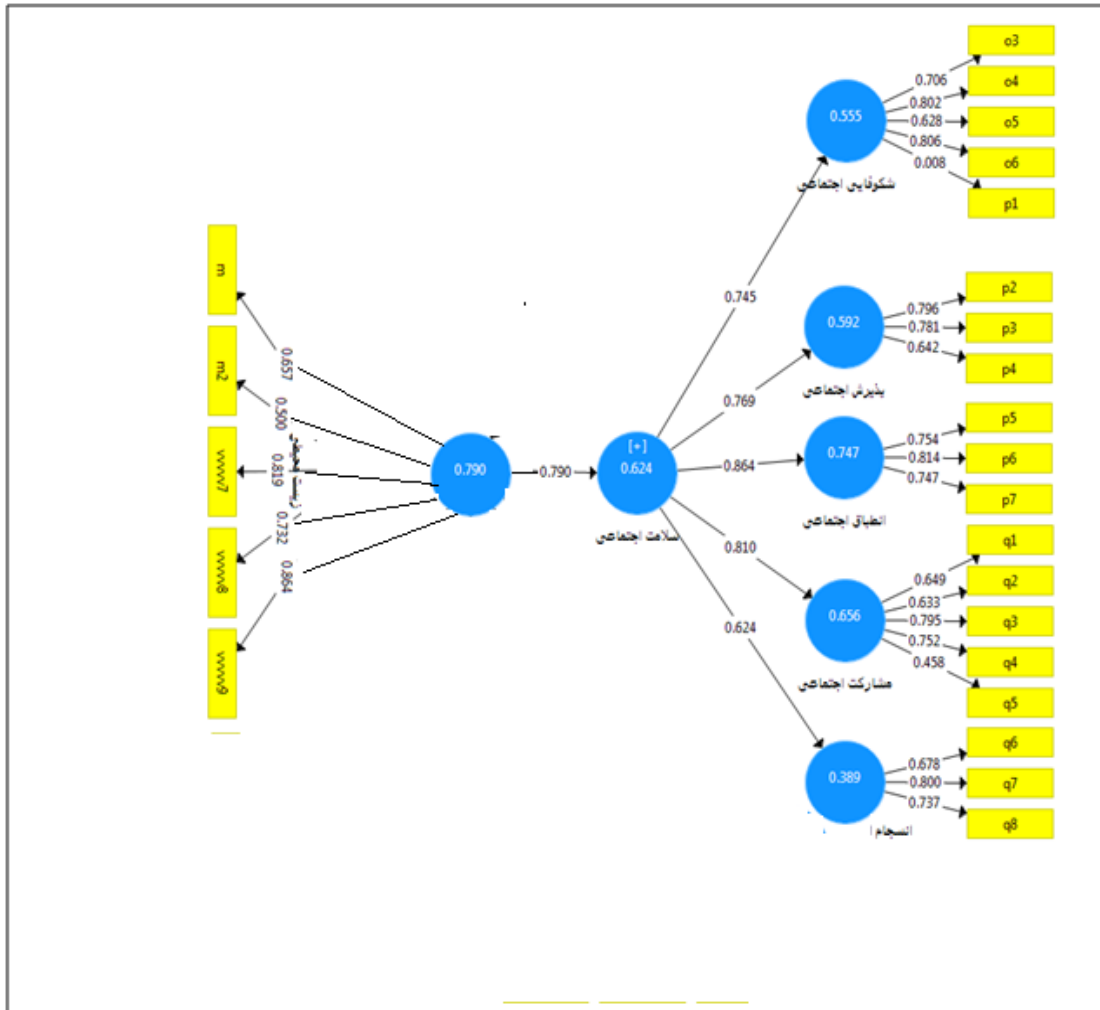
مآخذ: یافته های تحقیق، ۱۴۰۱

ضریب تعیین نشان از تأثیری متغیر برونزا بر متغیر درونزا است این معیار قابلیت کاهش خطاها در مدل اندازه گیری و افزایش واریانس بین سازه و شاخص ها را دارد که صرفاً در PLS کنترل می شود. چین (۱۹۸۸) ۳ مقدار ۰/۱۹، ۰/۳۳ و ۰/۶۷ به بالا را به عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای شدت رابطه معرفی می کند که مقدار ضریب تعیین متغیرهای درونزا در حد قابل قبولی هستند. معناداری ضرایب مسیر صرفاً بیانگر صحت رابطه ها است نه شدت رابطه بین سازه های پژوهش. بنابراین با این نتیجه، ضرایب مسیر که در جدول (۶) ذکر شده است نشان از صحت رابطه ها در سطح اطمینان ۰/۹۵ است. در جدول (۷) نیز نتایج ضریب تعیین و برازش مدل نشان می دهد که متغیر مستقل اثرگذاری معناداری بر متغیر وابسته داشته است.

جدول (۷): نتایج آزمون ضریب تعیین

متغیرهای مستقل	ضریب تعیین	برازش مدل
زیست محیطی	۰/۸۴۴	قوی

مآخذ: یافته های تحقیق، ۱۴۰۱

شکل (۱): ضرایب مسیر، مقادیر بارهای عاملی و R2
 ماخذ: یافته های تحقیق، ۱۴۰۱

بحث و نتیجه گیری

در پژوهش حاضر باتوجه به داده های گردآوری شده از طریق پرسشنامه، به تجزیه و تحلیل اطلاعات پرداخته شد و در نهایت مشخص گردید که در بعد مشارکت زیست محیطی بیشترین میانگین به متغیر "مشارکت در زمینه قراردادن زباله ها در زمان تعیین شده از طرف شهرداری" با مقدار ۴/۷۲ و کمترین میانگین به متغیر "مشارکت در استفاده از دوچرخه به جای اتومبیل شخصی جهت کاهش آلودگی هوا" و با مقدار ۴/۱۴ اختصاص یافت. در ابعاد شاخص سلامت اجتماعی نیز میانگین هر یک از متغیرها به شرح زیر می باشد. در بعد شکوفایی اجتماعی بیشترین میانگین به متغیر "رعایت عدالت اجتماعی در جامعه" با مقدار ۴/۹۰ و کمترین میانگین به متغیر "رعایت حقوق شهروندی برای همه مردم" و با مقدار ۴/۱۸ اختصاص یافت. در بعد پذیرش اجتماعی بیشترین میانگین به متغیر "برای رسیدن به اهداف شخصی خود دست به هر کاری می زنم" با مقدار ۴/۹۳ و کمترین میانگین به متغیر "فعالیت های روزانه من برای جامعه مفید است" و با مقدار ۴/۶۴ اختصاص یافت. در بعد انطباق اجتماعی بیشترین میانگین به گویه "دیگران را مقصر بروز مشکلات خود می دانم" با مقدار ۴/۰۵ و کمترین میانگین به متغیر "با شهرداری، شورای شهر و شورای محلات همکاری می کنم" و با مقدار ۳/۷۹ اختصاص یافت. در بعد

مشارکت اجتماعی بیشترین میانگین به متغیر "از همکاری کردن با گروه های مردمی احساس خوشایندی می کنم" با مقدار ۴/۱۶ و کمترین میانگین به متغیر "در انجام فعالیت های دوستانه پیش قدم هستم" و با مقدار ۳/۹۸ اختصاص یافت. در بعد انسجام اجتماعی بیشترین میانگین به متغیر "محل به من آرامش می دهد" با مقدار ۴/۱۵ و کمترین میانگین به متغیر "رفتار من روی سایر افراد جامعه تأثیر می گذارد" و با مقدار ۳/۷۰ اختصاص یافت. این مطالعه نشان داد شهروندان شیروانی از نگرش مناسبی در زمینه مشارکت اجتماعی در بعد زیست محیطی در راستای ارتقای سلامت اجتماعی برخوردار می باشند.

بنابراین مطابق با یافته های پژوهش حاضر، بین مشارکت و سلامت اجتماعی نمونه های مورد مطالعه رابطه وجود دارد. در نتیجه با توجه به شرایط می توان گفت که مشارکت افراد در امور مختلف و فعالیت های مشارکت شهروندی سلامت اجتماعی را افزایش داده است. نتایج این پژوهش با تحقیقات مسعودی و همکاران (۱۴۰۱)، مهدوی (۱۳۹۸)، کریمی و همکاران (۱۳۹۷) و علیادیانی (۱۳۹۷) همخوانی دارد.

این شواهد حکایت از ماهیت پیچیده مشارکت و تأثیر آن بر سلامت اجتماعی دارد و موید این است که عوامل گوناگونی بر سلامت اجتماعی مؤثر هستند. لیکن برای مشارکت اجتماعی نیازمند آموزش و تسهیل آن از طریق کاهش تمرکزگرایی دولتی و ایجاد امکانات و بستر مناسب از جمله اعتمادسازی، آگاهی از راه های برقراری ارتباط با مسئولین، استقبال و پذیرش مسئولین از پیشنهادات مردمی هستند. به همین منظور در راستای تحقیق پیشنهادات زیر ارائه می گردد.

- شفاف سازی فعالیت های انجام شده از طریق مشارکت های زیست محیطی مردمی (به عنوان مثال در سایت شهرداری شیروان و سایر نهادهای مسئول شهری)، استفاده از دوچرخه به جای اتومبیل جهت کاهش ترافیک و آلودگی هوا، استفاده از ظرفیت های افراد مختلف در زمینه ارتقای سلامت اجتماعی افراد.
- تسهیل فرآیند سرمایه گذاری مالی در زیرساخت های شهری از طرف مردم.
- برگزاری دوره های آموزشی از طرف نهادهای مسئول شهری.
- تضمین امنیت سرمایه گذاری در پروژه های شهری.
- ایجاد نمایشگاه ها و کارگاه های آموزشی محله ای کودکان و فرهنگ سازی ریشه ای توسعه پایدار زیست محیطی.
- آموزش و آگاه کردن مردم در ترویج و حفظ فضای سبز، اهمیت منابع آب، اهمیت حفاظت کوهستان ها، نکوهش مصرف گرایی، استفاده صحیح منابع انرژی.
- اجرای طرح های جمع آوری و تفکیک زباله ها از مبدأ و همچنین خشک کردن زباله های تر در منزل با اعطای مشوق ها و تشویق شهروندان به همکاری بیشتر.
- اطلاع رسانی و تبلیغات بیش از پیش در سطح شهر از طریق تلویزیون، فضای مجازی و ..

منابع پژوهش

- ۱) ارمغان، سیمین (۱۳۹۷)، راهبردهای افزایش مشارکت های مردمی در ارتقای شاخص های زیست محیطی نواحی روستایی (مطالعه موردی: دهستان های بخش مرکزی ملارد)، فصلنامه نگرش های نو در جغرافیای انسانی، سال دهم، شماره دوم.

- ۲) امیدی مصطفی؛ حقیقتیان منصور و هاشمیان سیدعلی (۱۳۹۷)، تحلیلی بر نقش سلامت اجتماعی در افزایش رضایت از زندگی مطالعه موردی شهر اصفهان، فصلنامه‌ی مطالعات توسعه‌ی اجتماعی- فرهنگی، دوره‌ی هفتم، شماره‌ی یک، صص ۱۹۱-۱۷۱.
- ۳) جلالیان، سید اسحاق؛ تردست، زهرا و ویسیان، محمد (۱۳۹۹)، تبیین الگوی شهروند بیوفیلیک (مطالعه موردی: مناطق ۹ و ۱۰ کلانشهر تهران)، پژوهش‌های جغرافیای انسانی، دوره ۵۲، شماره ۳، صص ۱۰۰۸-۹۹۳.
- ۴) دسترس، فرناز و خواجه نوری، بیژن (۱۳۹۸)، بررسی رابطه بین عوامل جامعه‌شناختی و رفتار زیست محیطی شهروندان شهر شیراز، جامعه‌شناسی کاربردی، دوره ۳۰، شماره ۴، صص ۳۵-۵۸.
- ۵) رفیعیان، سعید، (۱۳۸۹)، بررسی عوامل مؤثر بر مشارکت شهروندان در امور شهری و ارائه الگوی مناسب؛ مطالعه موردی فسا، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، پژوهشکده جغرافیا و علوم زیستی دانشگاه سیستان و بلوچستان.
- ۶) زاهدی اصل، محمد (۱۳۹۳)، آسیب‌های اجتماعی از منظر مددکاری اجتماعی، تهران، انتشارات دانشگاه علامه طباطبایی.
- ۷) صالحی، صادق و پازوکی نژاد، زهرا (۱۳۹۳)، تحلیل عوامل اجتماعی مؤثر بر نگرش و عملکرد زیست محیطی دانشجویان، جامعه‌شناسی کاربردی، دوره ۲۵، شماره ۳، صص ۷۱-۸۸.
- ۸) صالحی، صادق؛ فیروزجائیان، علی اصغر و عباسی کلان، هادی (۱۳۹۹)، بررسی تاثیر سرمایه اجتماعی بر رفتارهای محیط زیستی (مطالعه موردی: گردشگران دریاچه شورابیل اردبیل)، فصلنامه برنامه ریزی و توسعه گردشگری، دوره ۹، شماره ۳، صص ۱۶۰-۱۴۶.
- ۹) عبدالله تبار، هادی (۱۳۸۷)، بررسی ارتباط سلامت اجتماعی و متغیرهای دموگرافیک اجتماعی دانشجویان دانشگاه علوم بهزیستی و توان بخشی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی.
- ۱۰) علیدادیانی، فریبا و سلیمان پور عمران، محبوبه (۱۳۹۸)، رابطه بین رفتار محیط زیستی با میزان تفکر سیستمی و مسئولیت‌پذیری، اجتماع (مورد مطالعه: کارکنان محیط‌زیست خراسان شمالی)، فصلنامه علمی آموزش محیط‌زیست و توسعه پایدار، دوره ۷، شماره ۳، صص ۸۹-۱۰۲.
- ۱۱) قربانی، سارا؛ جهانی زاده محمدرضا، میربد سیدمهران و امید لیلیا (۱۳۹۹)، بررسی رابطه سرمایه‌های روانشناختی و اجتماعی با سلامت اجتماعی با توجه به متغیر میانجی حمایت اجتماعی، پژوهش‌های روانشناسی اجتماعی، شماره سی و هشتم.
- ۱۲) کریمی، مرضیه؛ درویش نوری، سیمین و مربی هروی، هلن (۱۳۹۷)، بررسی رابطه سرمایه اجتماعی، تعهد سازمانی رفتار فرانشی در محیط زیست، مجله مدیریت محیط زیست و توسعه پایدار، دوره ۲، صص ۷۸-۸۹.
- ۱۳) مسعودی، مریم؛ سلاجقه، سنجر و کمالی، محمدجمال (۱۴۰۱)، بررسی رابطه بین محیط زیستی مسئولیت‌پذیری اجتماعی شهروندان شهر سیرجان، فصلنامه جغرافیا، دوره ۲۰، شماره ۷۲، صص ۱۷۱-۱۸۶.
- ۱۴) ملکی، سعید و سروستان، رسول (۱۳۹۵)، ارزیابی مشارکت شهروندان در خدمات و محیط زیست نواحی شهری باغملک، فصلنامه مطالعات مدیریت شهری، سال هشتم، شماره ۲۵.

- ۱۵) مهدوی، داوود، قیداری سجاسی، حمدالله و محمودی، حمیده (۱۳۹۸)، تحلیل نگرش و رفتار زیست محیط گرایانه جوامع عشایری پس از اجرای طرح مدیریت مشارکتی جنگل و مراتع بخش بازیافت استان چهارمحال و بختیاری، جغرافیا و برنامه ریزی محیطی، دوره ۳۰، شماره ۲، صص ۱۵۶-۱۳۵.
- ۱۶) میردامادی، مهدی (۱۳۸۷)، بررسی چالش های رفتارهای زیست محیطی و مسئولیت پذیری شهروندان، پژوهش های روانشناسی اجتماعی، دوره ۶، صص ۸۴-۹۸.
- ۱۷) نظری، ابراهیم و جلیلی صدرآباد، سمانه (۱۳۹۹)، اثر رضایتمندی روی نیت رفتاری گردشگران طرفدار محیط زیست (نمونه موردی: طاق بستان کرمانشاه)، جغرافیا (فصلنامه علمی - پژوهشی و بین المللی انجمن جغرافیایی ایران)، دوره ۱۸، شماره ۶۴، صص ۱۳۲-۱۲۰.
- ۱۸) یاسوری، مجید؛ رمضان نژاد، یاسر و شایان، حمید (۱۳۹۵)، سنجش و تحلیل عوامل موثر بر مشارکت مردم در فرایند مدیریت روستایی با تأکید بر شوراها (مطالعه موردی: شهرستان تالش)، فصلنامه پژوهش های جغرافیای انسانی، دوره ۴۸، شماره ۱، صص ۸۹-۱۰۴.
- ۱۹) یدالله نیا، هاجر؛ رجایی، سیدعباس؛ پوراحمد، احمد و خراسانی، محمدامین (۱۴۰۰)، اثرات گسترش فیزیکی بر تاب آوری زیست محیطی مطالعه موردی: شهر بابل، جغرافیا (فصلنامه علمی - پژوهشی و بین المللی انجمن جغرافیایی ایران)، دوره ۱۹، شماره ۶۹، صص ۱۵۱-۱۳۲.
- 20) Adusei Amoah, Padmore, (2018), Social participation, health literacy, and health and well-being: A cross-sectional study in Ghana, SSM - Population Health, Volume 4, PP 263-270.
- 21) Balunde, A. & Perlaviciute, G. & Steg, L. (2019), The Relationship Between People's Environmental Considerations and Pro-environmental Behavior in Lithuania, Environmental Psychology, Vol. 10, PP 1-10
- 22) Cho, S., & Kang, H. (2016), Putting Behavior Into Context Exploring the Contours of Social Capital Influences on Environmental Behavior. Environment and Behavior, PP 1-31.
- 23) Dawson-Townsend, Kathryn, (2019), Social participation patterns and their associations with health and well-being for older adults, SSM - Population Health, Volume 8, August 2019, 100424.
- 24) Hinds, J. & Sparks, P. (2008), Engaging with the natural environment: The role of affective connection and identity, Journal of Environmental Psychology, No 28, pp 32-45.
- 25) Murat, G. & Mustafa, Akilli, M. (2016), Modeling the relationships between subdimensions of environmental literacy. Applied Environmental Education & Communication, 15, PP 58-74
- 26) Tohidinia, A. (2004), Ethics, Economics and the Environment, Two Quarterly Economic Papers. No 2, pp 176-157
- 27) Veisi, H., Lacy, M., Mafakheri, S. & Razaghi, F. (2018), Assessing environmental literacy of university students: A case study of Shahid Beheshti University in Iran. Applied Environmental Education & Communication, 1-18. doi: 10.1080/1533015X.2018.1431163

Quarterly Journal of Urban Futurology
Volume 3, Number 1, 2023
PP: 30-45

The Role of Environmental Participation in Improving the Level of Social Health of Shirvan Citizens

Fatemeh Raouf, PhD student in geography and urban planning, Shirvan Branch, Islamic Azad University, Shirvan, Iran.

Mohammad Motamadi¹, Assistant Professor of geography and urban planning, Shirvan Branch, Islamic Azad University, Shirvan, Iran.

Aliakbar Poorahmad, Assistant Professor of geography and urban planning, Shirvan Branch, Islamic Azad University, Shirvan, Iran.

Received: 27 November 2022

Accepted: 16 April 2023

Abstract

In the new international evaluation, social health and social capital are considered as one of the important indicators of development, because the health of the individual and the society are so interdependent that it is impossible to set boundaries between them. A socially healthy citizen is considered to be a valuable person in the society and can easily participate in city affairs. Therefore, the current research seeks to investigate the effect of environmental participation of the citizens of Shirvan in order to increase the social health of the citizens. descriptive-analytical method was used. The statistical population in this research is the residents of Shirvan city, which was obtained as a statistical sample of 384 people using Cochran's formula. Linear regression tests and partial square analysis were used to investigate the effect of the independent variable (citizens' environmental participation) on the dependent variable (social health) and the results of the two tests show that the effect is highly significant. The findings of the research showed that in the dimension of environmental participation with a value of 4.15, it has a high average, and among the dimensions of the social health index, in order, the dimension of social cohesion with an average value of 4.75, social acceptance with a value of 4.69, social prosperity with The value of 4.55 and social participation with the value of 4.10 have the highest averages, and then social adaptation with the value of 3.87 has obtained the lowest average. PLS statistical test was used to measure the influence of the independent variable on the dependent variable

Keywords: Environmental Participation of Citizens, Social Health, Social Cohesion; Social Acceptance, Social Adaptation, Shirvan City.

DOI: 10.30495/uf.2023.1973718.1064

---

¹ - Corresponding author: motamedi45@gmail.com